

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

Šventė Boston: mes dabar ir visada

DIANA ŠARAKAUSKAITĖ

Niekada negalvojau, kad sėdėsiu salėje – toli nuo Tėvynės, nuo kalbos, namų, artimųjų ir išvysiu gyvąją Lietuvą, regėsiu atgimstančią šventą giją, jungiančią mus su esatimi ir praeitiesšerdimi. Tai, apie ką mes visi ar paslapčiomis, ar išdidžiai rodydami sakome: tai yra mano pradžių pradžia, tai mano pamatinis akmuo, tai pagrindas, tai, už ko griebiasi ranka ir šitveria siela, vis greitėjant laikui, besikeičiant kalboms, svečioje aplinkoje mums, apsuptiems kitų tautų žmonių veidų. Tai, kas visus apjungė Boston mieste, buvo visų Lietuva: keleto kartų, kiekvieno su atskira, nepakartojama istorija. Istorija, kurioje pynėsi karai, pokaris, sovietų metai iki pat XXI amžiaus. Žvelgiau į žmones, jų veidus, žiūrėjau į liuksinčius, striksinčius vaikus, mergaites ir berniukus, puošnų, iškilmingą jaunimą – sijonuotą, sėmėguotą, vainikuotą ir galvojau apie amžinai gyvą tautos suauštajuotą: judančią, banguojančią, prikeliančią rytdienai. Visi keliai, iš kur mes visi suėjome, suvažiavome išstarti savo žodžio, parodyti save kitiems ir sau, pasididžiuoti kilme, pareikšti, kad „Lietuviais esame mes gimę“...

O, aš žinau daug skeptikų, ypač Lietuvoje, kuriems mūsų visų, užatlantėje gyvenančių, bandančių išlaikyti tradicijas, sukimasis šokio sūkurėje atrodo bereikšmis, iliuzinis, neturintis ateities. Taip, jie gali sakyti, kad Lietuva trinasi nuo pasaulio žemėlapiu, mums bedainuojant dainas ir besisukant šokio judesy. Kad tauta turi būti viena, vienoje vietoje, stipriu kamienu, neišraunama, nenulaužiama. Bet istorija rašosi kitaip, mūsų buvimas tegali būti reikšmingas tik tiek, kiek šaknų nebus išrauta iš lietuviškumo dirvos. Tai, kas buvo Boston, buvo gyvos tautos pasididžiavimas. Mes esame ir mes niekur nedingstame.

Ak, išties, ar kas galėtų suskaičiuoti, kokie burtai, stebuklai turėjo atsitikti, kad visa tai susiliėtų į šimtarankįpiešinį, banguojantį lyg Baltija. Juk kiekviena šeima, kiekviena mama, tėtis, seneliai, kiekvienas plataus pasaulio gyventojas turėjo apsispręsti būti dalimi šios šventės, eiti, bandyti, derinti savo laiką, atsisakyti daugybės kitų viliojančių bei įpareigojančių dalykų, kad rinktųsi šeštadieninėse mokyklose, lietuvių namuose, salėse nesibaigiančioms repeticijoms. O vadovų pasiaukojimas, triūsas, meilės šokiui įkvėpimas, o rūbeliai: ir siuvėjų siūti, ir mamų bei senelių dailinti, ir išLietuvos siųsti ar vežti...

Mes, augę ir gyvenę Lietuvoje, buvome užauginti šių švenčių. Ir galvojau – atėjo laikas, kai niekas daugiau nei ypatingai stebina, nei ypatingai džiugina. Kiekvieni metai pristatėvis įdomesnes šokių aranžuotes, choreografai ištobulino šokius, linijas, šokių brėžinius. Bet viskas ėmė tolti nuo netobulos žmogaus prigimties. Tai buvo etnobaletas, tai buvo tobulybė tautinėje juostoje, kur kiekvienas siūlelis, kiekvienas spurgelis gulė taip, kaip dera. Boston staiga suvokiau, kad tose šventėse mes visada tebuvome stebėtojai, žiūrovai, besigėrintys reginiu, apakinti tobulumo ir įdėto kūrybinio darbo. Boston buvo kitoks, jis buvo visų mūsų gyvas organizmas, pulsuojanti širdis, nes kiekviena šeima jautėsi esanti dalimi tos didžiulės šokančiųjų jūros, kvėpuojančios ir besijuokiančios, klystančios ir vėl susijungiančios. Boston apglėbė, sujungė ir priėmė į savo ratą visus žiūrovus, tėvus ir senelius, buvusius šokėjus su šiandiena – su papurgalviais vaikais, su visų mūsų ateitimi.

Vis prisimenu, kai mūsų Dainų Motina Veronika Povilionienė, pamačiusi Los Angeles šokančius ir dainuojančius mūsų viversėlius, nepradžiugo nuo reginio, bet tepasakė: „Vaikeliai, ką jūs čia visi darot? Važiukite namolio...“ Ir mano širdis kartais taip verkia tylomis, neatsakydama į tą patį klausimą. Bet tegul tas pasakymas telieka mūsų visų pagalvojimui. Taip, tai ir yra ta briauna, tas kartėlis, tas klausimas, kurį mes ne kartą klausėme savęs pačių ir klausiamo kitų, kuris kasdien šlifuoja, dilinamas laiko, vėjo ir smėlio kaip jūros akmenėlis. Tą dieną Boston nesinorėjo klausti nei savęs, nei kitų, kaip mes čia atsiradome, ar radome, ko ieškojome, kas bus su mumis, kas bus po mūsų, ar šita kalba skambės ir ateityje ar ištirps amžių gaudesy, virtusi kita...

Noriu matyti ką kitą. Regėti tą šokio sukury banguojančią tautą, lyg vėjo pajudintą javų lauką. Mūsų vaikų išdidžias galvas, kadžioje didžiulėje šalyje, kur jie, pabarstyti kaip mažyčiai gintarėliai su savo sunkiai svetimtaučiams ištariamais vardais ir pavardėmis, staiga tapo diduma, vienuma, staiga tapo šokančia, judančia, jaučiančia jėgą; jie laikėsi už rankų, žmonės, kurie iki tol nežinojo apie vienas kito buvimą. Mus surišo tik Lietuva. Kai liūdnei giedama „Gervelė“ skamba, iš amžių gūdimų ateina ir prie mūsų prisijungia mūsų tėvai ir protėviai. Taip jų balsai skambėdavo pjaunant ir rišant rugius, raunant linus, taip skambėjo jų dainos, kai jie, išplėšti iš savo žemės lopinio, buvo vežami į Sibirą, tremiami ar traukėsi paskubomis priversti palikti savo gimtąją šalį.

XX a. pabaiga daugeliui mūsų atvėrė pasaulį be ribų. Imigranto duona gal ir skalsi, bet mūsų buvimas svečiose šalyse būna ir sunkus, ir neatkeliamas kaip seno kraičio dangtis. O atkėlę ten randame savo sunarpliotas istorijas: visi turime ko gailėtis, visi esame palikę gyvuosius ir mirusius, dalį savęs ir savo gyvenimo Lietuvoje. Ar yra ateitis, mums, išblaškytiems po pasaulį lietuviams? Būti, kalbėti, išlaikyti savo etninę kultūrą, išsaugoti ir perduoti kalbą savo vaikams? Tada noriu klausyti savęs bei kitų: o kas yra tauta ir kokia jos išlikimo galimybė svetimos kalbos apsuptyje – ar ji teišliks šeštadieninėje mokykloje, šokio judesy, dainos meninėje išraiškoje? Tai klausimai su skaudžiais, su sunkiais atsakymais, klausimai be atsakymų. Žinau tik viena, kad, kai užgroja skudučiai, pasigirsta birbynė, švelniai perbraukiamos kanklės stygos, kai prasideda šokis, tai keliasi dangūs, tai susišaukia gyvieji su savo protėviais, tai kalbasi darbščijų rankų staklėmis suaustos drobės, kur kiekvieno mūsų gyvenimas – vienas pilko lino siūlelis, vienas vingiuotas takelis. Bet susijungus – kokia darma, kokia galybė, koks spalvų derinys! O iš sielos gilumos genetinio fondo užkoduotos ataidi, atskamba dainos, kurių gal net niekada nebuvo girdėję, gal buvome pamiršę. Bet taip dainavo ardami žemę mūsų protėviai, mūsų basakojės senelės, nudiržusiomis rankomis vargdamos savo vargelius, taip ankstyvą rytą saulės šaukėsi sužvarbę piemenėliai. Jie jau seniai gyvena amžinybėje ir tik per dainą, per bendrą išsaugotą žodį, per judesį tą dieną su mumis visais sėdosi prie baltai nušveisto ažuolo stalo dalintis daina ir šokiu kaip ruginės duonos rieke...

Jėga yra būti kartu. Pasijusti giminingais. Reikalingais vienas kitam. Tubūt nereikėtų ir būtų nemoralu klausinėti, kas iš mūsų grįš, o kas negrįš, kodėl visos pastangos dedamos įsivirtinimui ir savo istorijos išlaikymui svetimose žemėse. Bet juk žodis, daina, šokis aidi ir skamba taip pat po savu, kaip ir po svetimu dangumi. Jis lyg grūdas turi būti pasėtas į kiekvieno lietuivio širdį, kad ten liktų kaip atsakymas būsimiems amžiams: būsime tol, kol mūsų vaikai norės susiimti už rankų ir pareikšti apsisprendimą, kad jie priklausos šiai stipriai baltų genčiai.

Diana Šarakauskaitė – filologė, vertėja. JAV LB Kultūros tarybos poezijos konkurso laureatė (2007). Poezijos knygos „Medžiai mano tėvai“ (2009), išrinktos į kūrybingiausių 2010 m. knygų dviliktuką, autorė. Kūryba paskelbta „Poezijos pavasario“ almanachuose, „Metuose“, „Šiaurės Atėnuose“, „Literatūroje ir mene“, „Naujoje Romuvoje“, „Nemune“.

Nuotraukos Sauliaus Kuprio ir Dainos Čyvienės